

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 Febr. 1878, kl. 3 e. m.

Memorial, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning.

Det åligger Banko-Utskottet, enligt 4 § i dess instruktion, att verkställa undersökning och granskning af Riksbankens tillstånd samt huru densamma blifvit styrd och förvaltd.

För fullgörande häraf har Utskottet tagit kännedom dels af fullmäktiges i Riksbanken protokoll för tiden från den 15 Januari 1877 till och med samma dag innevarande år, dels af den berättelse, sistlidet års statsrevisorer angående Riksbanken meddelat, dels utaf fullmäktiges till Utskottet afgifna och i dess memorial N:o 1 till Riksdagen öfverlemnade berättelse, dels ock af de särskilda berättelser, styrelserna för Riksbankens afdelningskontor upprättat rörande dessas förvaltning under år 1877; och får Utskottet, efter nu förrättad granskning, meddela så väl att Utskottet icke funnit skäl att mot fullmäktiges förvaltning framställa någon anmärkning, som ock att Utskottet icke skall underlåta att framdeles vid genomgående af bankoreglementet taga under förnyadt öfvervägande de i förberörda protokoll och berättelser förekommande ämnen, hvilka må finnas påkalla vidare pröfning.

De utaf fullmäktige under det sist förflutna året för metalliska kassans upprätthållande samt myntutvexlingens fortgång och bestånd vidtagna åtgärder har Utskottet, sin instruktion likmätigt, med uppmärksamhet följt; och finnas dessa åtgärder i sina hufvuddrag återgifna i den inledande delen af fullmäktiges berättelse, till hvilken Utskottet derföre i detta hänseende tillåter sig hänvisa. Ut af de i denna likasom i senast

församlade revisorers berättelser förekommande, med Riksbankens kassareporter öfverensstämmande sifferuppgifter framgår, att Riksbankens guld- och silvertillgångar samt behållningar på utrikes ort, hvilka intill senare hälften af April månad 1877 höllo sig uppe vid 29 till 25 millioner kronor, sedermera började visa en ständigt nedåtgående rigtning, tills vid slutet af Oktober månad dessa tillgångar, efter afdrag af de på då betingade kassakrediter i utlandet använda belopp af 2,3 millioner kronor, utgjorde föga öfver 9 millioner, hvarefter ställningen under återstående delen af året förändrades derhän, att kassabehållningarne vid årets slut uppgingo till 15,8 millioner kronor, nemligen 8,7 millioner i myntadt och omyntadt guld, 3,6 millioner i svenskt och utländskt silfvermynt samt 3,5 millioner i behållningar å utrikes ort.

Under år 1876 utgjorde dessa kassabehållningars lägsta belopp 21,6 millioner kronor mot 31,4 millioner kronor i utelöpande sedlar och en sedelreserv af något öfver 11 millioner kronor.

En jemförelse af förhållandet mellan Riksbankens guld- och silvertillgångar, fordringar hos utländska bankinrättningar eller handelshus samt förråd af utrikes vaxlar i portföljen, å ena sidan, samt Riksbankens utelöpande sedlar och obegagnade sedelutgifningsrätt, å andra sidan, vid 1877 års början och slut visar, att Riksbanken innehade:

	Vid 1877 års början.	Vid 1877 års slut.
guld, silfver och behållning å utrikes ort		
till belopp af i rundt tal	26,4 mill. kr.	— 15,9 mill. kr.
och		
vaxlar, accepterade till betalning å ut-		
rikes ort till belopp af	10,5 » »	— 12,6 » »
emot		
utelöpande sedlar	29,2 » »	— 26,9 » »
sedelreserv	16,4 » »	— 10,2 » »

Hvad särskildt beträffar förrådet af guld i myntad och omyntad form, hvilket vid 1877 års ingång utgjorde omkring 10,3 millioner kronor samt vid årets slut, såsom ofvan är vordet förmäldt, 8,7 millioner kronor, är anledning till minskningen i denna valuta, hvaraf under samma år indragits 111 st. plantsar till värde af 2,2 millioner kronor, hufvudsakligen att söka i myntliqvider med Danmark och Frankrike.

För metalliska kassans upprätthållande samt myntutvexlingens fortgång och bestånd hafva fullmäktige under nu ifrågavarande år anlitat samtliga de i § 14 af Bankoreglementet angifna utvägar, i det att fullmäktige, i den mån kassans sjunkande samt öfriga förhållanden dertill föranledt, dels afyttrat eller belånat Riksbanken tillhörande utländska

värdepapper, dels begagnat utländsk kredit i form af kreditiv, om hvilket allt i fullmäktiges berättelse närmare förmäles, dels ock vidtagit åtgärder att genom inskränkning i lånerörelsen minska Riksbankens utelöpande sedlar samt för sådant ändamål ej mindre vid två särskilda tillfällen under året, eller den 12 Juli och den 24 September, allt efter lånetiden och säkerhetens beskaffenhet, höjt utlåningsräntan med en half procent hvardera gången, än ock ålagt de två större afdelningskontoren att efter hand återbetala de dem under året för lånerörelsen meddelade tillfälliga försträckningar; hvarjemte fullmäktige den 29 November beslutat att tills vidare emottaga penningar jemväl på sex månaders uppsägning mot godtgörelse af ränta efter fem procent för år räknadt.

De under år 1877, efter hvad nyss blifvit nämndt, af fullmäktige försålda utländska värdepapperen utgjordes af Riksbankens hos Herrar N. M. Rothschild & Sons i London i förvar nedsatta engelska consols till värde af i rundt tal 1,8 millioner kronor. Då härtill läggas de af Riksbanken vid början af år 1877 innehafda, men efter hvad i fullmäktiges berättelse till det årets Banko-Utskott omnämndes, redan under förra hälften af Januari månad samma år inlösta norska statsobligationer till belopp af 2,5 millioner kronor, har alltså Riksbanken under sagda år afhändt sig utländska statspapper till ett belopp af omkring 4,3 millioner kronor. Deremot har under samma år inköp till fördelaktiga pris egt rum af dels franska 3 proc. rentes, dels ock preussiska statsobligationer för i det närmaste 1,2 millioner kronor, hvarigenom minskningen af dylika värdepapper under året belöper sig till 3,1 millioner kronor; och utgjorde vid 1877 års slut Riksbankens tillgång af utländska statspapper 4,3 millioner mot 7,4 millioner vid årets början. Sistnämnda belopp motsvarar ungefärligen det, som, enligt bankoreglementets 4 § och särskilda riksdagsbeslut, bör af Riksbanken i utländska statspapper innehafvas. Den utaf penningställningen nästlidet år föranledda minskningen i dessa tillgångar lära fullmäktige icke underlåta att, så snart förhållandena det medgifva, söka att medelst inköp af dylika obligationer få afhjelpt.

Deremot har Riksbankens förråd af svenska obligationer i utländskt mynt under sist förflutna år förökats derigenom, att fullmäktige under den 4 Oktober, hufvudsakligen i ändamål att öka Riksbankens trasserings-tillgångar i London, öfvertagit Riksgäldskontorets hos ett bankirhus i nämnda stad befintliga obligationer af 1876 års svenska statslån å nominelt 348,000 £ St., hvilka obligationer derefter utbjudits till försäljning, med det resultat att vid 1877 års slut de återstående osålda obligationernas belopp utgjorde 3,9 millioner kronor. Derjemte hafva

fullmäktige, på framställning af fullmäktige i Riksgäldkontoret, under den 11 December nästlidet år förklarar sig beredde att utaf den då ännu ej emitterade delen af det år 1875 upplagda svenska statslånet öfvertaga indragningen af 6 à 7 millioner riksmark. Efter hvad Utskottet af fullmäktige inhemtat, har öfverenskommelse i berörda hänseende mellan dem och fullmäktige i Riksgäldskontoret jemväl blifvit träffad; och har härigenom Riksbanken hittills tillgodokommit ett belopp af omkring 4,3 millioner riksmark.

Till upplysning om beloppet af de medel, hvilka för lånerörelsen i dess helhet varit under år 1877 till de särskilda riksbankkontoren anordnade, har Utskottet ansett sig böra meddela följande uppgift, hvaraf inhemtas att, med undantag för hufvudkontoret, vid samtliga de öfriga kontoren förlagen ännu vid årets slut voro ej obetydligt högre än vid dess början.

De för nämnda rörelse anvisade medel utgjorde nemligen:

	Vid 1877 års början.	Vid 1877 års slut.
Vid hufvudkontoret	kronor 22,000,000: —	kronor 21,675,000: —
Vid afd.-kont. i Göteborg »	7,900,000: —	8,625,000: —
Vid d:o d:o i Malmö ... »	5,500,000: —	6,200,000: —
Vid d:o d:o i Luleå »	1,350,000: —	1,500,000: —
Vid d:o d:o i Wisby..... »	650,000: —	675,000: —

Med afseende å den betydande vaxelrörelsen i Skåne hafva fullmäktige i början af nästlidet år bemyndigat styrelsen för afdelningskontoret i Malmö att för Riksbankensräkning verkställa inköp och försäljning af vaxlar, betalbara å utrikes ort, äfvensom dylik vaxelförsäljning jemväl medgifvits att få ega rum vid Riksbankens kontor å Norrmalm här i staden; varande i omförmälda hänseende erforderliga föreskrifter af fullmäktige meddelade.

Uti § 24 af fullmäktiges berättelse finnes redovisning lemnad för göromålen nästlidet år vid Riksbankens hufvudkontor i följd af den allmänheten i bankoreglementet medgifna rätt att i upp- och utlåningsärenden omedelbart skriftvexla med Riksbankskontoren; och visar sig häraf att dessa göromål under sagda år icke obetydligt tilltagit.

Enahanda befinnes förhållandet hafva varit beträffande kommissionsverksamheten vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö. Enligt hvad styrelserna för dessa kontor i sina berättelser till Utskottet meddelat, hafva antalet uppdrag sagda år utgjort:

vid afdelningskontoret i Göteborg 5,586 st. för ett sammanlagdt belopp af 2,2 millioner kronor emot 4,300 uppdrag med belopp af tillhoppa 1,5 millioner kronor år 1876 samt

vid afdelningskontoret i Malmö 2,880 st. med ett värdebelopp af 4 millioner kronor, under det att dylika uppdrag nyssnämnda år 1876 uppgingo till ett antal af 2,584 samt de belopp, som till kommissionsanstalten derstädes inkommo och derifrån afsändes, till 3,7 millioner kronor.

Från styrelserna för afdelningskontoren i Luleå och Wisby hafva några meddelanden i afseende å kommissionsgöromålen ännu icke ingått.

Nästlidna års Riksdag beviljade fullmäktige ansvarsfrihet för förvaltningen af Riksbankens så väl hufvud- som afdelningskontor under år 1875 samt för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 15 Januari 1876 till och med samma dag 1877. De sistnämnda år härstädes församlade revisorer, hvilka granskat Riksbankens räkenskaper för år 1876, hafva i sin berättelse till Riksdagen förmält, att de icke funnit något mot Riksbankens förvaltning att erinra; och de till granskning af afdelningskontorens räkenskaper för samma år af Riksdagen utsedde revisorer hafva uti sina berättelser gjort enahanda anmälan.

Under omförmälände häraf och då Banko-Utskottet vid den nu fulländade undersökningen funnit fullmäktige hafva med omsorg och nit fullgjort det dem anförtrödda uppdrag, får Utskottet hemställa:

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige i Riksbanken för förvaltningen af denna banks så väl hufvud- som afdelningskontor under år 1876 äfvensom för de

beslut och åtgärder, hvilka finnas intagna i fullmäktiges protokoll från den 15 Januari 1877 till och med samma dag innevarande år.

Stockholm den 11 Februari 1878.

På Utskottets vägnar:

J. J. EKMAN.
